

De Boer

met die cluster van landen afspraken te maken, hoewel de rest van de Unie er misschien niet aan meedoet.

Minister **De Boer**: Uiteraard moet je proberen zoveel mogelijk eenheid te bereiken in die cluster van landen. Ik kan nu niet aangeven hoe dat zich ontwikkelt, maar het is een belangrijk gegeven dat wij in eerste instantie proberen om met die landen een gelijkgericht beleid te ontwikkelen inzake belasting en energie.

Voorzitter! De heer Lansink heeft gevraagd of ik achter het artikel in NRC Handelsblad sta. Uiteraard. Dat heeft hij ook al gesuggereerd. Daarin worden een aantal problemen aan de orde gesteld waarover wij op niet al te lange termijn met elkaar van gedachten wisselen.

Ik meen dat staatssecretaris Vermeend al is ingegaan op de opmerking van de heer Van der Vlies over de openbare gebouwen. Ik voeg eraan toe dat men ook aangaande openbare gebouwen, zoals kerken en bibliotheken, gestimuleerd moet worden tot energiezuinig gedrag. Laten wij wel wezen, ook in die gebouwen wordt van tijd tot tijd wat slordig met energie omgegaan. Dit geldt trouwens ook voor overheidsgebouwen. Dus wij moeten ons er ook wat van aantrekken.

De heer Schutte heeft gesproken over een kromme stok en het recht te slaan. Welnu, ik vind het een beetje een knoestige stok. Zo'n stok slaat over het algemeen erg goed. Laten wij daar dan ook maar van uitgaan.

□

Minister **Wijers**: Voorzitter! Op zich ging het over een belangrijk fenomeen, toen de heer Lansink vroeg hoe het volgens het kabinet zat met de prijselasticiteit van de vraag. Hij weet dat de commissie-Wolfson en allerlei instituten daar heel uitvoerig onderzoek naar hebben gedaan. Ik verwijs ook naar het overzicht op pagina 10 in het veelbesproken advies van de Algemene energieraad. Daaruit blijkt geen zeer grote elasticiteit. Dit is trouwens ook door niemand beweerd in deze Kamer. Wel is er een effect; daarover zijn wij het ook wel met elkaar eens. Ik moet er nog op wijzen dat niet alleen in deze Kamer, maar ook onder de onderzoekers in die marge de effecten verschillend ingeschat worden.

De elasticiteit verandert in de loop van de tijd. Dat houdt natuurlijk verband met het gedrag van allerlei actoren. Bovendien weten wij dat bij hogere prijzen de elasticiteit hoger is. Tegen deze achtergrond moet je soms hopen dat de energieprijzen omhoog gaan, maar daarover zijn ook weer andere verhalen mogelijk.

De heer Remkes heeft zijn positie gemotiveerd. Die is overigens tot mijn grote vreugde per saldo positief. Toch wil ik nog wel eens zijn argumenten vernemen voor de uitspraak dat het effect zo beperkt is. Ik herhaal dat wij met deze maatregelen voor de doelgroep 20% van de desbetreffende energiebesparingsdoelstellingen realiseren. Ik kan naar beste vermogen niet inzien waarom dat een bescheiden effect is.

Mevrouw Vos heeft een vraag gesteld over grootverbruik van gas. Welnu, wij kunnen niet anders. Wij willen wel anders, maar dan moet de hele structuur van de gascontracten veranderd worden. Wij zijn daar niet in geslaagd, omdat dit een zeer ingrijpende exercitie is. Deze onvolkomenheid vloeit voort uit de manier waarop die contracten in elkaar zitten. Daar moeten wij dus mee leven.

Ik zeg mevrouw Vos een schriftelijk antwoord toe op haar vraag over de groene stroom. Dat moet eind deze week in haar bezit kunnen zijn.

Ik zeg de heer Remkes toe dat wij de concerns bij het eerder besproken onderzoek betrekken.

De heer Van Dijke had het nog een keer over het verschijnsel dat, als de grote energieverbruikers blazen, iedereen terug in zijn hok is. Daarmee wordt toch geen juist beeld geschetst. Gezien de kritiek op dit wetsvoorstel kan hij in redelijkheid niet zeggen dat wij nu in het hok zitten, tenzij hij de Tweede Kamer bedoelt waar wij zijn om het wetsvoorstel te verdedigen.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik stel voor, af te zien van artikelsgewijze behandeling en morgen na de lunchpauze te stemmen.

Daartoe wordt besloten.

Sluiting 22.56 uur

□

Lijst van ingekomen stukken, met de door de voorzitter ter zake gedane voorstellen:

1. twee koninklijke boodschappen, ten geleide van de volgende voorstellen van (rijks)wet:
Wijziging van de artikelen 3a en 15 van de Ziekenfondswet (24419);
Wijziging van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten en enige andere wetten in verband met afschaffing van verzekeraarsbudgettering ten aanzien van de kosten van AWBZ-verstrekingen (24429).

Deze koninklijke boodschappen, met de erbij behorende stukken, zijn al gedrukt en rondgedeeld;

2. twee brieven van de voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, met de mededeling, dat zij in haar vergadering van 10 oktober 1995 de haar door de Tweede kamer toegezonden voorstellen van wet, gedrukt onder de nummers 22705 en 23250, heeft aangenomen.

De voorzitter stelt voor, deze brieven voor kennisgeving aan te nemen;

3. de volgende brieven:
een, van de staatssecretaris van Justitie, ten geleide van de evaluatie herziene Vreemdelingenwet (19637, nr. 138);
een, van de minister van Binnenlandse Zaken, over de handelwijze van organen van de Rijksoverheid bij afwijking van een oordeel van de Commissie gelijke behandeling hen aangaande (24400-VII, nr. 6);
een, van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, over de uitwerking van maatregelen op het terrein van mavo, vbo en vso (24400-VIII, nr. 6);
een, van de staatssecretaris van Defensie, ten geleide van het Materieelprojectenoverzicht 1996 (24400-X, nr. 11);
een, van de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, ten geleide van de nota "LNV-Kennisbeleid tot 1999" (24430);
drie, van de minister van Verkeer en Waterstaat, te weten:
een, over de problematiek van de mogelijke schade aan de landbouw door projecten die er op zijn gericht de verdroging van gebieden met een

Lijst van ingekomen stukken

natuurfunctie terug te dringen (21250, nr. 36);
een, ten geleide van de agenda voor de Transportraad van 28 september 1995 (21501-09, nr. 50);
een, over de gecombineerde trajectnota A4, Dinteloord-Bergen op Zoom en de A16, Moerdijk-Breda (24400-XII, nr. 5);
een, van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, over de farmaceutische hulp (24342, nr. 2).

Deze brieven zijn al gedrukt en rondgedeeld;

4. de volgende brieven:

een, van de leden Koekkoek en Van Middelkoop, ten geleide van het voorstel van wet houdende verklaring dat er grond bestaat een voorstel in overweging te nemen tot verandering in de Grondwet, strekkende tot opnemng van een bepaling over de Nederlandse taal (24431);

een, van de leden Reitsma en Biesheuvel, ten geleide van het voorstel van wet tot wijziging van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 (invoering woonkostenaftrek) (24438).

Deze stukken zijn al gedrukt en rondgedeeld en voor advies gezonden aan de Raad van State;

5. een brief van de minister en de staatssecretaris van Financiën, over de samenwerking van de SENS en SNS.

De voorzitter stelt voor, deze brief door te zenden aan de betrokken commissie ter vertrouwelijke kennisneming door de leden;

6. een brief van de minister van Justitie, ten geleide van een antwoord op de brief van de commissie voor de Verzoekschriften d.d. 15 juni 1995.

De voorzitter stelt voor, deze brief door te zenden aan de betrokken commissie ter afdoening en niet te drukken.